

Plads til mange stemmer

– en medlemsprofil i FDF

v. Rie Skårhøj og
Dorte Kappelgaard, 2009

Center for Ungdomsstudier

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Et overblik over undersøgelsen	2
Hvem er med i undersøgelsen?	2
At være FDFer	
Hvornår startede FDF-karrieren?	3
Hvorfor bliver man FDFer?	3
Hvorfor fortsætte med at være FDFer?	
Fællesskab	4
'Jeg møder nye venner'	4
De praktiske/fysiske aktiviteter	4
At komme ud i naturen	4
'Andre er afhængige af mig'	4
'Jeg kan være mig selv'	4
'Vi har gode samtaler'	5
Hvordan er børnenes forhold til FDF?	5
At være leder i FDF	5
Hvorfor bliver man leder?	6
Hvorfor bliver man ved som leder?	6
'Jeg udvikler mine lederegenskaber'	6
Relationen til børnene	7
Relationen til lederne	7
At få lov at være leder	7
Religiøsitet og forkyndelse	8
Den religiøse baggrund	9
Det kristne værdigrundlag	9
Den 'typiske' FDFer?	9
Er det sejt at vise, at man er FDFer?	9
Skjorten	9
Pinligt at være FDFer?	10
Inviterer man nye med?	10
Hvilke udfordringer står lederne i?	10
Større motivation	11
Konklusion	11
...Så hvem er FDFeren?	13

Indledning

FDF er en organisation med en stor mangfoldighed af medlemmer. Der er mange måder at lave FDF på, og der er mange grunde til at være med i organisationen. Formålet med denne rapport er at tegne et billede af FDFs medlemmer, herunder ledere, på baggrund af en kvantitativ og kvalitativ undersøgelse i organisationen. For at holde rapporten i en læservenlig længde er megen information fra undersøgelsen valgt fra, så kun det væsentligste præsenteres. Af samme grund har vi valgt at fokusere på at fremstille fakta og at give overblik. Der indgår altså ikke kompliceret statistik og lange fortolkninger i rapporten. Man kan vælge at læse konklusionen, hvis man blot ønsker et lille indblik i FDFs medlemsprofil.

Først præsenteres undersøgelsen og derefter dem, der deltager i den. Efterfølgende ses der nærmere på årsager til, at medlemmer og ledere begynder i FDF, og hvad der får dem til at blive der. Dernæst beskrives FDFernes forhold til kristendom og forkyndelse, til skjorten og til dem, der ikke er FDFere, og endelig ses der på de udfordringer, som FDFerne oplever at stå i.

Et overblik over undersøgelsen

Undersøgelsen har fundet sted på tre måder: 1) et spørgeskema for medlemmer og ledere. 2) et spørgeskema om børn besvaret af deres forældre 3) telefoninterviews med medlemmer og ledere.

Kun de temaer, der er særligt iøjnefaldende inddrages i rapporten.

Del 1) 402 medlemmer og ledere over 13 år har besvaret et spørgeskema via Internettet. De udgør ca. 10% af alle medlemmer (inkl. ledere). Heraf er 17% almindelige medlemmer.

Del 2) 264 forældre har besvaret et spørgeskema via Internettet. Her får vi forældrenes tolkning af deres børns forhold til FDF.

Del 3) Der er lavet interviews med 6 ledere over 18 år, 11 ledere og assistenter under 18 år og 3 almindelige medlemmer under 18 år. Der bruges citater fra disse interview undervejs i rapporten for at perspektivere undersøgelsen.

Hvem er med i undersøgelsen?

Blandt de medlemmer, der er over 13 år, er der 46% kvinder og 53% mænd ligesom i FDFs samlede medlemsgruppe. 23% er 11-15 år, 24% er 16-20 år, 26% er 21-35 år, og 27% er 36 år eller derover. Der er kun enkelte deltagere på 11 og 12 år i medlemsundersøgelsen. Når vi beskriver de 11-15årige, er der altså reelt primært tale om de 13-15årige. 17% er almindelige medlemmer, der ikke har nogen lederrolle. 17% er lederassistenter, 54% er ledere, og 8% er kredsledere. Blandt de 11-15årige er 32% lederassistenter. Blandt de 16-20årige angiver 47% at være ledere, 38% at være assistenter og 7% at være almindelige medlemmer.

Geografisk er undersøgelsens deltagere jævnt fordelt over hele landet og kommer fra både større og mindre byer samt landområder. Uddannelsesmæssigt går 26% stadig i folkeskolen. 7% har ikke anden uddannelse end en afsluttet 9.kl. eller 10.kl. 14% har en studentereksamen som højeste uddannelsesniveau, mens det gælder 19% i forhold til en erhvervsuddannelse. 25% har afsluttet en kort eller mellemlang videregående uddannelse, og 9% har taget en lang videregående uddannelse. 50% går i skole eller er under uddannelse, mens 46% af FDFerne i undersøgelsen arbejder. FDFerne er således relativt veluddannede.

Blandt børnene i forældreundersøgelsen er der 48% piger og 53% drenge. Der er en jævn geografisk spredning såvel som aldersfordeling for de 5-11årige, dog er der færrest 5-7årige. Mange af børnene og de medlemmer er også aktive i andre foreninger. Mange af børnene og de unge og voksne medlemmer er også aktive i andre foreninger, fx sportsforeninger og musikskoler.

At blive FDFer

I det følgende ser vi på, hvornår og hvorfor medlemmerne blev FDFere, samt på nogle af årsagerne til, at de stadig er det.

Hvornår startede FDF-karrieren?

Der er tilsyneladende langt flere på landet (32% af besvarelsene) end i København (4%) eller en større by (8%), som begyndte i FDF, da de var over 14 år. Blandt de, der bor i en mindre by er tallet 13%. Det er altså tilsyneladende nemmere at tiltrække seniorvæbnere, seniorer og/eller ledere uden FDF baggrund, jo længere ude på landet, man bor.

Blandt de 11-15årige er der hele 60%, der angiver at være blevet medlem som 4-7årig, mens kun 17% startede, da de var 11 år eller derover. Til gengæld har halvdelen af de, der er over 36 år angivet, at de begyndte til FDF, da de var over 14 år, dvs. at de fleste af dem sandsynligvis begyndte som ledere. Der ser således ud til at være en stor udskiftning i forhold til, hvem der var FDFere som børn, og hvem der er det som voksne. For 66% af de ledere, der har børn, angives disses medlemskab af FDF som en væsentlig årsag til, at forældrene er ledere.

Hvorfor bliver man FDFer?

I det følgende skal vi se på en række af de forhold, der af mange angives som 'meget vigtige' eller 'noget vigtige' for, at være blevet FDFer.

Figur 1

Hvorfor startede du til FDF?	
Mine venner kom der	41%
Mine forældre syntes, jeg skulle være med	33%
Mine søskende deltog, derfor var det naturligt	24%*
Jeg mødte nogle FDFere på en event e.l.	4%
Jeg læste om FDF i en avis e.l.	2%
Jeg læste om FDF på internettet	1%
Det var tilfældigt, at det blev FDF	12%
Det var det eneste sjove tilbud i mit nærområde	8%
Jeg ville gerne deltage i en kristen fritidsaktivitet	5%
Andet	23%

*Kun FDF'ere med søskende har besvaret dette spørgsmål.

41% angiver, at de kom med gennem vennerne. Særligt mange 16-20årige mener, at de kom med i FDF, fordi deres forældre syntes, de skulle gøre det, nemlig 44%, mens det gælder for 33% af alle deltagere i undersøgelsen. Særligt mange på over 36 år blev FDFere, fordi det er en kristen organisation, nemlig 12%, mens det gælder for 5% af den samlede gruppe.

Det er ønsker om friluftaktiviteter (61%) og et godt fællesskab (59%) til børnene, der har fået forældrene i forældreundersøgelsen til at sende deres børn til FDF. Det skyldes således ikke, at forældrene selv har været FDF'ere, eller at der ikke er andre aktiviteter i nærheden.

Hvorfor fortsætte med at være FDFer?

Hvad er det, der motiverer en FDFer til at fortsætte med at være det? Medlemmerne i undersøgelsen er blevet spurgt om betydningen af en lang række forhold. Af figur 2 fremgår nogle af de forhold, som flest oplever som vigtige grunde, eller hvor der er størst forskel på betydningen for unge og ældre ledere. Tallene viser, hvor mange, der har angivet et givet forhold som 'noget vigtigt' eller 'meget vigtigt'.

Figur 2

Jeg kommer i FDF fordi...	
Her er et godt fællesskab	93%
Jeg er glad for de praktiske/fysiske aktiviteter	79%
Jeg kan være mig selv	76%
Jeg møder nye venner	75%
Jeg bliver udfordret	75%
Jeg vil gerne ud i naturen	73%
Jeg føler, jeg udvikler mig personlig	67%
FDFs andre værdier betyder meget for mig	54%
Vi har mange gode og dybe samtaler	46%
FDFs kristne grundværdier betyder meget for mig	33%

I det følgende uddybes nogle af disse begrundelser for at komme i FDF.

Fællesskab

Hele 93% af FDF'erne i undersøgelsen oplever godt fællesskab som en vigtig grund til, at de er FDF'ere. *"Fællesskabet er klart vigtigt for mig. Det er hyggeligt, når vi sidder ved afslutningen af mødet med en kop kaffe og snakker"* (pige, 17år). Denne pige ser det at være og snakke sammen som det vigtigste ved FDF-møderne.

'Jeg møder nye venner'

Blandt både de 11-15årige og de 16-20årige, der deltager i undersøgelsen er der 83%, der angiver, at det at møde nye venner er vigtigt. For de 21-35årige drejer det sig om 72%, og blandt de, der er mindst 36 år, gælder det kun 63%. Der er således noget, der tyder på, at jo ældre, man er, jo større er sandsynligheden for, at det at lære nye at kende ikke er så vigtigt.

Det er især på lejre, man møder nye mennesker: *"Det fedeste ved FDF er, når vi er på lejre med folk fra andre kredse, og det er superfedt at lære en masse at kende"* (pige, 15år). For mange af de interviewede står sommerlejre, landsseniorkurser eller landslejre som indbegrebet af FDF. Det giver en helt speciel oplevelse at lære nye mennesker at kende og begejstres ved at være mange mennesker samlet i et stort fællesskab. En dreng udtaler til gengæld om møderne til hverdag *"at det kan være lidt ensformigt og kedeligt, at det altid er de samme mennesker, og at der sjældent kommer nye til"* (dreng, 15år).

De praktiske/fysiske aktiviteter

De praktiske og fysiske aktiviteter har betydning for seks ud af syv de 16-20årige samt for tre ud af fire af dem, der er under 16år eller over 21 år. En årsag kunne være, at det er de dedikerede medlemmer, der godt kan lide aktiviteterne, som fortsætter som ledere. En anden at de oplever som assistenter eller ledere at få større indflydelse på aktiviteterne og derfor også bedre kan lide dem. Begge dele ser vi eksempler på lidt senere.

En kvindelig assistent på 15år fortæller, at det at være på kanotur med de øvrige unge ledere og selv skulle planlægge og lede turen har været en af de største oplevelser, fordi de selv havde ansvaret. En 15årig dreng: *"kunne godt tænke mig at rappelle og komme på overlevelsestur for at blive udfordret. Det er sjovt at prøve grænser af"* (medlem). Desuden synes han, at en god leder *"er en, som giver frihed. Hvis man spørger om noget, og han så bare siger "Prøv det!"*. Det at blive praktisk og fysisk udfordret er således med til at give særlige og mindeværdige oplevelser. En 14årig pige understreger betydningen af at have indflydelse på aktiviteterne: *"Lederne spørger nu, hvad vi selv har lyst til at lave, og det er rigtig fedt. Førhen spurgte de os ikke så meget, og det var ikke lige så sjovt."*

At komme ud i naturen

For seks ud af ti af de 11-15årige, betyder det at komme ud i naturen en hel del. For de 16-20årige gælder det syv ud af ti, og for de, der er over 21 år, er det, at komme ud i naturen vigtigt for otte ud af ti. Traditionelle FDF-aktiviteter, der foregår i naturen er tilsyneladende et større trækplaster for voksne end for unge.

En 15årig pige ser naturaspektet som det, der er særligt ved FDF: *"Jeg synes, det er vigtigt, at man holder de gamle traditioner i gang i FDF med at sove i telt og lave bål. Det er det, FDF er. Et fristed. Et sted man kan være fri og blive beskidt. Man kan også bowle andre steder"*. Andre synes, det er vigtigt, at man foretager sig andre aktiviteter som at tage i svømmehallen eller se en film.

'Andre er afhængige af mig'

Til gengæld spiller det, at andre er afhængige af én størst rolle for de ældstes engagement: Dette gælder kun for 31% af de 11-15årige, hvoraf dog også kun 32% er assistenter.

Det er 52% af de 16-20årige, 65% af de 21-35årige og 68% af de, der er over 36 år, der er FDF'ere, fordi de oplever, at andre er afhængige af dem.

'Jeg kan være mig selv'

At kunne 'være sig selv' er en vigtig grund til at være med i FDF for tre ud af fire af de 16-20årige og for fire ud af fem af de 21-35årige. Blandt de 11-15årige gælder det hvert andet medlem, og blandt de, der er over 36 år ca. seks ud af ti. En 15årig pige udtaler: *"Det gode ved FDF er det gode sammenhold, at man kan være sig selv og have det sjovt. Til seniormøderne tør man gøre alt uden at føle sig til grin. Vi kender hinanden rigtig godt. Det er dejligt"*. Hun oplever altså at kunne slappe af og være den, hun er uden at skulle lægge låg på sig selv, når hun er sammen med de andre.

'Vi har gode samtaler'

Til sammenligning oplever kun 46% oplever, at man har dybe samtaler i FDF, som betyder noget for deres engagement. En 17årig pige ser muligheden for dybe samtaler med fremmede som noget unikt ved FDF: "På seniorkurser sidder man og snakker med hinanden i skum-grupper - om problemer og store spørgsmål. Du sidder sammen med 15 personer, du aldrig har mødt før og fortæller om en eller anden forfærdelig historie. Det ser du ikke andre steder". Det at have en organiseret ramme omkring de snakke, hun egentlig gerne vil have, hjælper til, at de bliver til noget

Samtidig er det 66% af de 5-11årige piger og 56% af drengene, hvis forældre mener, de er glade for at snakke med lederne. I kredsen oplever en assistent, at lederne opmuntrer hinanden til at give plads til børnenes spørgsmål, selv om det ikke altid er let at finde svar. Hun oplever selv, at hendes puslinge stiller mange spørgsmål under andagterne.

Kendte og nye fællesskaber er således en gennemgående motivationsfaktor i forhold til det at være FDFer. Men også aktiviteter og forhold knyttet til, hvem man selv er og har lyst til at være, er centrale for mange, ligesom samtaler er vigtige for en del.

Hvordan er børnenes forhold til FDF?

De 5-11årige er ifølge forældrene generelt glade for at være FDFere. 87 % glæder sig altid eller stort set altid til at skulle til FDF, mens kun 1 % aldrig eller stort set aldrig glæder sig.

Aktiviteterne og fællesskabet er flest positive overfor ifølge forældrene. Fem ud af seks piger oplever fællesskabet som godt, mens det kun gælder syv ud af ti drenge. Ifølge forældrene er der desuden flere piger (77%) end drenge (66%), der er glade for legene. Blandt de 12-13årige gælder det dog kun ca. halvdelen.

Figur 3

Hvad kendetegner dit barns forhold til FDF?	
Det nyder at lære at bruge naturen (bål etc.)	84%
Det er glad for de fysiske/praktiske aktiviteter	82%
Det er et godt fællesskab	75%
Det lærer noget nyt	75%
Det er glad for legene	72%
Det nyder at komme med på lejre	69%
Det er glad for at snakke med lederne	61%
Det bliver udfordret	57%

Samtidig angiver 54% af forældrene, at det at være FDFer har styrket deres barns sociale færdigheder. 41% påpeger, at det har gjort det mere selvstændigt. Ifølge 39% af forældrene er børnene blevet mere fysisk aktivt, og 29% mener, at det har påvirket barnets forhold til kristendommen positivt.

At være leder i FDF

Der er stor forskel på, hvor længe lederne (inkl. assistenter) i undersøgelsen har været ledere: 14% har været det i op til et år, 11% i 1-2 år, 14% i 2-4 år, 27% i 4-10 år og 33% har haft denne rolle i mere end 10 år. Ca. 60% af de adspurte ledere, har altså været engageret i mere en fire år i FDF. Der er en jævn fordeling af, hvem de er ledere for fra puslinge til seniorer.

Der lægges generelt mange timer i FDF. 55% af lederne angiver, at de sammenlagt bruger 2-4 timer om ugen på FDF. 19% bruger 5-6 timer, og 15% bruger flere end 6 timer på FDF, mens 11% bruger mindre end 2 timer om ugen. Mænd og kvinder bruger nogenlunde lige meget tid på FDF, dog lægger hver femte mand mere end seks timer i det frivillige arbejde, mod hver tiende kvinde.

Hvorfor bliver man leder?

I det følgende skal vi se på en række af de forhold, der af mange angives som 'meget vigtige' eller 'noget vigtige' for at være blevet leder. 36% angiver det at 'blive opfordret' som en årsag til at de er blevet ledere. Det gælder især de 21-35årige (45%) og de, der er over 36 år (58%). For 28% oplevedes det som, at 'det lå i kortene'. 26% ville gerne 'gøre en forskel for børn og unge'. Og 24% siger, at de blev ledere, fordi de 'gerne ville være det'. Blandt de 16-20årige er der 23%, der forklarer det med, at der ikke var andre tilbud til deres aldersgruppe i området. Til sammenligning er det kun 13% i den samlede undersøgelse, der giver denne begrundelse. For 66 % af de ledere, der har børn, angives disses medlemskab af FDF desuden som en væsentlig årsag til, at man selv er blevet leder.

Flere af de 16-20årige end resten af de adspurgte (hhv. 18% og 8%), der angiver, at de 'altid har drømt om det' som en årsag til at de er blevet ledere. For nogle af de, der er blevet ledere som teenagere, er det relationen til lederne og den praksis, der er omkring løbende oplæring af nye ledere, der har været afgørende: "Man blev oplært til at være leder. Jeg kunne ikke fortsætte som senior og ville også gerne være leder, fordi mine ledere altid har haft det hyggeligt, og jeg så op til dem." En anden udtaler: "Lederne har nærmest været idol for én, og man har tænkt, at sådan vil man gerne være selv og have tumlinge." Her har lederne fremstået som positive forbilleder ved internt at have det godt sammen og ved måden at være leder på, og det har børnene bemærket og selv ønsket at få del i. En 15årig blev kun leder, fordi der manglede nogen, men er efterfølgende blevet positivt overrasket, mens en 26årig uforpligtende tog med som hjælper på en lejr med ledermangel og fortsatte som leder. Der er således en række forskellige grunde til, at folk bliver ledere i FDF.

Hvorfor fortsætter man med at være leder?

Hvordan oplever lederne at være ledere? Igen ser vi på de af de forhold, der er blevet spurgt ind til, som er særligt interessante.

Figur 4

Jeg oplever som leder i FDF, at...	
Vi har et godt fællesskab som ledere	84%
Jeg nyder selv at komme ud i naturen	83%
Jeg kan godt lide at få nye idéer	83%
Vi har et godt fællesskab i kredsen	82%
Jeg nyder at lave praktiske ting med børnene / de unge	80%
Mine lederegenskaber bliver udviklet	74%
Jeg bliver udfordret	74%
Jeg nyder at have mulighed for at være sammen med børn	73%
Jeg kan godt lide at videreføre traditionerne	60%
Jeg føler, jeg udvikler mig personligt	73%
Jeg lærer noget nyt	70%
Jeg kan godt lide at planlægge og organisere	68%
Jeg nyder at snakke med børnene / de unge	68%

'Jeg udvikler mine lederegenskaber'

Lige som det at udvikle sig generelt, er det at udvikle sine lederegenskaber særligt vigtigt for mange af de 16-20årige, nemlig 89%. Blandt de 11-15årige og de 21-35årige drejer det sig om 77% og blandt de, der er over 36 år, drejer det sig om 60%.

En 26årig leder oplever at udvikle sig i mødet med børnene: "Mine pædagogiske evner er ikke så gode, men det bliver bedre hele tiden. Jeg er blevet bedre til at have tålmodighed og at udtrykke mig klart. Det er man nødt til med børn." Det at kommunikere en besked klart kan hun også bruge på sit arbejde, fortæller hun. En 15årig assistent oplever, at den mere erfarne leder snakker med hende om de situationer, hvor det er svært at holde styr på børnene og får hende til at tænke over, hvordan hun kan undgå at blive sur på dem. En pige, der har været assistent i et år har netop været på kursus og fortæller om, hvordan hun har lært, at man kan gøre tingene på en anden måde, end hun plejer. Det er noget, hun vil tænke videre over i hverdagen. Således oplever ledere både at udvikle sig gennem erfaringen med børnene, i dialog med andre ledere i kredsen og gennem kurser.

Relationen til børnene

Betydningen af 'muligheden for at være sammen med børn' stiger med alderen. Blandt de 11-15årige drejer det sig om 50%, mens det gælder 65% af de 16-20årige, 72% af de 21-35årige og 83% af de, der er mindst 36 år. Tilsvarende angiver kun lidt over halvdelen af de 11-15årige, at det at snakke med børnene er væsentligt for deres motivation. Til gengæld er der ikke særligt stor forskel på, hvor meget det betyder for de ældre grupper (79-89%). Der er lidt flere af kvinderne (85%) end af mændene (78%), der nyder at snakke med børnene.

En leder beskriver samværet med børnene som en grundlæggende motivationsfaktor på følgende måde: *"Vedholdenheden skyldes nok de fede oplevelser, og at jeg føler, jeg kan give FDF'erne noget. Det er utroligt svært at give slip. Jeg vil gerne give FDF'erne det, som jeg selv fik: Et sted at være og nogle oplevelser."* Det at kunne give noget videre til børnene er belønning i sig selv. En assistent fortæller, at *"som pilleleder laver vi ofte aktiviteter, og bagefter snakker vi så om det. Vi tager fx et emne op om fattigdom og snakker bagefter om, at der er rige og fattige i verden"* (15årig assistent). Det at tale med børnene opleves meningsfuldt for hende. En 32årig leder ser det, at videregive FDFs værdier som det afgørende, mens han er ligeglad med, hvilke konkrete aktiviteter, det handler om. Det skal de unge have lov til selv at bestemme.

Relationen til lederne

I spørgeskemaet spørges der ikke til relationen til lederne, men mange interviewpersoner beskriver denne som afgørende: *"At jeg selv har holdt ved er da klart, fordi jeg nydt at komme til FDF og har gode venner der. For at styrke lederfællesskabet er det vigtigt at gøre noget sammen"* (26årig leder). En anden vigtig ting i forhold til de øvrige ledere er, at ledermøderne fungerer godt. Her har kredslederen en afgørende betydning: *"Vi har for nylig lavet et forventningsmøde om forventningerne til hinanden, vores børn og bestyrelsen. Det er vigtigt, at der er noget at hente til ledermøderne. Fx en ny leg, vi prøver af sammen, eller en god indledning. Og at der er en god mødeledelse. At vi føler, at vi har styr på vores aktiviteter, og at den enkelte føler, han bliver hørt og får lov til at bidrage"* (kvindelig leder, 46 år). Således kan ledermøderne i sig selv være et sted, hvor man henter inspiration og motivation.

En anden leder understreger også kredslederens betydning for motivationen: *"Vores kredsleder er bare lederens leder. Det er en, som forstår at værdsætte selv det mindste, som den enkelte leder nu kan give og som forstår at motivere og lytte. Den gode kredsledelse er at se muligheder i stedet for det dårlige. Der skal noget af en motivator til at være glad for de fire ledere, der er kommet, frem for at ærgre sig over de otte, som ikke dukkede op"* (mand, 32 år). Her fremhæves to facetter af lederens rolle: At anerkende det, de andre ledere kan og gør, så de føler sig betydningsfulde, og at ændre lederens måde at se omstændighederne på ved at se muligheder frem for at beklage sig eller lade sig slå ud. Endelig påpeger en leder, at det har ændret stemningen markant, at der nu sættes fokus på, hvad lederne har lyst og energi til, frem for hvad børnene kræver, eller hvad man plejer at gøre: Hvis lederne er glade, kommer børnene også, forklarer han. Det har gjort, at udbrændthed ikke længere er et problem blandt lederne i kredsen.

At få lov at være leder

Et andet forhold, som spørgeskemaet ikke behandler, er det at opleve FDF som muligheden for at få en rolle som leder, som én, der er betydningsfuld: *"Når jeg stadig er leder i dag, har det noget at gøre med (...) sådan som man kan få lov at være, når man er leder – i modsætning til hvordan man kan være i resten af verden. Det er en nem verden fordi man kan melde sig ind i den verden og ud igen."* Men at, at føle man gør en forskel, kommer ikke bare med titlen som leder eller assistent. De opgaver, man har, er vigtige for følelsen af at være leder. En 15årig assistent fortæller: *"Nogle af de ældre ledere syntes ikke, jeg skulle være med til kredsudvalgsmøde, fordi jeg ikke havde erfaring nok. Men på den måde får jeg jo heller aldrig erfaring, svarede jeg."* Hun savnede at blive anerkendt som en, der har noget komme med. En 17årig pige beskriver, hvordan hun tidligere overvejede at stoppe som leder, fordi hun oplevede at blive sat til det kedelige arbejde uden at få lov til at tage ansvar, når det gjaldt de vigtige og sjove ting: *"Jeg kunne sagtens få trælse opgaver som at købe ind til lejr, men når man var derude fik jeg ikke noget ansvar."* I dag er hun begejstret over at være leder, fordi man nu planlægger fx lejre i udvalg, hvor hun kan byde ind, hvor hun har lyst til det: *"For at få unge ledere til er det vigtigt, at de voksne er friske og åbne for nye idéer."* Samtidig understreger hun, at det er vigtigt, at man heller ikke bliver overladt til sig selv med for store opgaver.

For nogle er relationen til børnene det centrale, for andre er det forholdet til de andre ledere. For nogle er det at få lov til at være leder og have indflydelse begejstrende i sig selv. Og for andre igen er selve følelsen af at gøre noget værdifuldt. Endelig skal det nævnes, at en del unge ser det som den eneste mulighed for at blive ved med at være FDF'er.

Religiøsitet og forkyndelse

Den religiøse baggrund

Seks ud af syv unge og voksne FDFere i undersøgelsen er kristne, og ingen er muslimer. Der er én ud af ti, der går til gudstjeneste eller andre kirkelige aktiviteter flere gange om måneden. Der er færrest kristne (75%) og flest ateister (11%) blandt de 16-20årige. Blandt de 11-15årige er der 81,5% kristne og 4% ateister. 86% af de 21-35årige er kristne, mens 6% er ateister. Og blandt de, der er over 36 år er 96% kristne og 2% ateister. Tre ud af fire piger mellem 5 og 13 år tror ifølge forældrene på Gud, mens det gælder godt halvdelen af drengene.

De kristne værdier i FDF har betydning for seks ud af ti af de, der er over 36 år. Blandt de 21-35årige gælder det for tre ud af ti og blandt de 11-15årige en fjerdedel. Kun for én ud af seks af de 15-20årige har disse værdier betydning.

Det kristne værdigrundlag

Det er meget forskelligt, hvordan FDFerne forholder sig til det kristne værdigrundlag, og hvordan de mener, det skal komme til udtryk under møderne. Nogle mener, at det er vigtigt, at man taler om kristendommen og at der bedes og fortælles historier fra Bibelen: *"[Vi har] højtlesning af historier for de små børn, som vi bagefter kan snakke om. Vi har også et godt samarbejde med præsten i den lokale kirke. Vi kan få lov til at påvirke rigtig meget fx ved børne- og ungdomsgudstjeneste. Det er fedt, at børnene kan være med, og at præsterne omsætter deres ord til et sprog, børnene forstår."*

Andre ser det kristne grundlag som uundværligt, fordi det rummer værdier som medmenneske-lighed og ligeværd, som man ikke ellers ville have haft. Men de ser det som en vigtig undertone, som man ikke behøver at sætte ord på: *"For mig at se er det vigtige, at børnene møder nogle folk, der har taget stilling til nogle ting og har et sæt af fælles værdier. Det vigtige er ikke, at børnene kan Gammel Testamente udenad, eller at børnene er klar over undertonen eller hører, at ordet Gud bliver sagt, det vigtige er, at den er der."* Kristendommen er vigtig, fordi den giver et sæt af værdier og en måde at være på, som er særlig for FDF. En 32årig leder ser værdierne som det centrale, frem for aktiviteterne, for man kan foretage sig næsten hvad som helst med seniorvæbnere, det vigtige, er det som værdierne gør, når man er sammen.

For nogle ledere er forkyndelsen noget, de ofte glemmer under de tidspressede FDF-møder, eller som de ikke ønsker at undvære, men ikke får holdt: *"I praksis er det svært at få folk til forkyndelsesdelen, fordi lederne ikke har det så godt med det. Men konsekvensen er, at det bare ikke bliver gjort, og så kan jeg få dårlig samvittighed over, at det ikke bliver gjort. Det kræver noget ekstra planlægningsarbejde."* (mandlig leder, 32år). Han synes, det er godt, at landsforbundet sætter fokus på at udvikle materiale omkring forkyndelsen, fordi det hjælper lederne til at gøre den del af arbejdet lidt bedre, forklarer han.

En 15årig pige blev først opmærksom på det kristne menneskesyn bag FDF, da hun efter et år som assistent kom på seniorstartkursus: *"På forhånd tror jeg, få var klar over [det kristne menneskesyn]. Når vi planlægger møder i fremtiden, tror jeg, det vil indgå i mine tanker, at det skal indgå i mødet (assistent, 15år).* På kurset er hun blevet introduceret til forkyndelsesdelen på en positiv måde, som hun finder mulig at omsætte i hverdagen. En anden assistent fortæller, at hendes kredsleder tackler det ikke selv at være troende ved at sætte de andre ledere til at holde andagten ved ledermøderne: *"Der er altid en leder der siger nogle kloge ord ved ledermøder. Vi synger altid og beder fadervor med puslinge. Ved ledermøder siger lederne – hey, I to laver en andagt til i aften" (17årig pige).* Det har hun det fint med. På den måde gør man ansvaret for forkyndelsen kollektivt og trækker især på dem, der har det fint med at holde andagterne.

Endelig er der nogle, for hvem kristendommen er en tradition i FDF, der er til at leve med, men skal ikke blæses for meget op. En 15årig dreng, som ikke er leder, udtaler: *"FDFs formål stødte jeg på, da vi var på et løb med FDFs værdigrundlag. Det er ikke noget jeg tænker over. Men man ved jo godt, at det har noget med Jesus at gøre, men det fylder så lidt. Vi beder borbøn og fadervor, det er vist det eneste. Jeg synes gerne, det må blive ved sådan i respekt for traditionen. Men hvis lederen pludselig vægtede det meget mere, skulle jeg måske lige synke den og genoverveje fremtiden i FDF. Hvis nu det blev mere en religiøs sekt, end et fællesskab."* Han ser det kristne grundlag som noget, der kan tolereres, så længe man ikke lægger særligt meget mærke til det i praksis. Det, der for andre er grunden til, at FDF favner bredt, er for ham noget, der står i modsætning til det åbne fællesskab og må begrænses.

Den 'typiske' FDFer?

De interviewede personer er blevet spurgt om, hvem de mener, den typiske FDFer er. Dette har vi ingen statistik på. Nogle oplever, at FDFerne er en meget blandet flok, og at det er dem, som har det bedste fællesskab, der fortsætter som seniorvæbnere og seniorer. De oplever FDFs rummelighed ved at der er børn fra både højere og lavere sociale klasser og kan ikke udpege nogen fællestræk. En pige beskriver FDFerne i sin klasse som 'normale', men mere modne og parate til at tage ansvar for deres eget liv. Andre oplever, at det især er dem, der ikke er gode til fodbold o.l., som finder hen til FDF, at de er lidt mere 'friluftsnørdede' end andre, eller at mange FDFere er dem, der er lidt udenfor andre steder. En pige fortæller, at hun ikke er typisk FDFer, fordi hun går op i sit udseende, underforstået, at FDFere ikke går op i tøj og makeup. En leder fra en storby oplever kredsen som et stykke socialt arbejde blandt børn, der ikke har anden voksenkontakt, og som laver meget ballade. De beskrevne kredse har således tilsyneladende forskellige profiler, men rummelighed er et gennemgående træk.

Af de 5-11årige FDFere bliver 2% ifølge forældrene ofte mobbet eller drillet i skolen, 26% af og til mens 68% aldrig bliver mobbet eller drillet. Der kan lægges meget forskelligt i det at blive drillet, men man kan i hvert fald sige, at det ser ud til, at de fleste børn ikke bliver drillet eller mobbet. Til sammenligning bliver 0,9% af børnene ifølge forældrene ofte drillet til FDF, 8% af og til drillet og 87% aldrig drillet. Der er altså en håndfuld børn, som oplever mindre drilleri til FDF end i skolen.

Er det sejt at vise, at man er FDFer?

I det følgende ser vi på, hvordan FDFerne forholder sig til skjorten, til det at fortælle, at man er FDFer og til det at invitere andre med.

Skjorten

Forældrene udsagn peger på, at syv ud af ti 5-7årige altid er glade for den, seks ud af ti 8-9årige, fem ud af ti 10-11årige og tre ud af ti 12-13årige er det. Skjorten er en vigtig del af det at være FDFer for 30% af de 11-15årige, 43% af de 16-20årige, 54% af de 21-35 og 69% af de, der er over 36 år. Tilsvarende er der 27% af de 11-15årige, der har det blandet med den eller helst var den foruden. Det gælder for 17% af de 16-20årige, 8% af de 21-35årige og 6% af de, der er over 36 år. Skjortens popularitet falder tilsyneladende med alderstrinene fra 5- til 13årsalderen og vokser derfra i betydning for hver aldersgruppe. Særligt for teenagerne synes skjorten altså at være 'knap så fed'. Dette er værd at bemærke, da netop denne aldersgruppe kan være svær at fastholde.

For nogle er skjorten symbolet på en særlig identitet: *"Jeg er rigtig glad for min skjorte. Det er fedt, at man selv kan bestemme, hvor man vil sy sine mærker på, hvor man har lyst. Det gør, at man er FDFer og ikke en helt almindelig person. Og man kan gøre den privat, med det man syr på fx perler. Det hjælper til at huske, hvad man har lavet som FDFer. Og man behøver heller ikke altid have den på"* (14årig pige).

Af andre beskrives den som forbundet med følelsen af at være en del af et stort fællesskab: *"Når man er på lejre, kan man se, hvor mange man er, man kan se, man er det samme. Det er egentlig sjovt, at man stadig gør det, for man tager den over skuldrene, det er ikke sådan, at den er pænt knappet længere, men – det har jeg ikke tænkt over – det er det der fællesskab, ikke"* (kvindelig assistent 17 år). Med alderen bliver den mere et symbol end noget, der i sig selv skal se godt ud. Flere forbinder den også med at være et symbol på det at alle er lige.

En 32årig fortæller, at han som andre er blevet gladere for den med årene, men ville dog ikke tage den på i toget alene på vej til lejr. En 28årig leder siger derimod: *"Jeg har ikke noget forhold til den. Den er god varm. Men havde vi den ikke, så klarede vi også det."* Der er ingen af de interviewede, der hellere var skjorten foruden. Det skyldes sandsynligvis, at det er de mest dedikerede FDFere, der har indvilget i at blive interviewet. Det er således ikke noget entydigt svar på, hvorvidt skjorten betyder noget for medlemmerne.

Pinligt at være FDFer?

Er det at fortælle, at man er FDFer forbundet med stolthed, eller er det lidt pinligt? Igen spiller alderen en vigtig rolle. Kun 34% af de 11-15 årige er stolte over at fortælle, at de er FDFere. Det gælder 50% af de 16-20årige, 72% af de 21-35årige og 86% af de, der er over 36 år. Tilsvarende er der 14% af de 11-20årige, 6% af de 21-35 og kun 1% af de, der er over 36 år, der synes, det er lidt eller meget pinligt. 65% af drengene og 59% af pigerne i undersøgelsen er stolte, når de fortæller andre om FDF.

Nogle oplever, at vennerne respekterer, at de er FDFere, men aldrig selv ville sætte deres ben i FDF: *"For nogle år siden gik mange fra min årgang til FDF, men de er alle stoppet undtagen mig. Det kan godt være lidt svært, når de andre piger er bytøser, der ikke kan se det sjove i at sidde omkring et bål. Men de respekterer det, og det er rart, så jeg har det godt med det."* Andre oplever, at deres venner har forstået, at FDF er fedt, og at fordommene kommer fra de, der ikke kender dem. Nogle fortæller, at det især er de, der selv har været FDFere, der kan finde på at drille dem med, at de er det.

For de over 11 år ser det ud til, at jo ældre man er, jo mere stolt og mindre pinlig er man over FDF-engagementet, mens flere piger end drenge er pinlige over at fortælle, at de er FDFere.

Inviterer man nye med?

Der er 18% af medlemmerne, der angiver at have inviteret nye med mange gange, mens 15% aldrig har gjort det. Det er 26% af de 16-20årige og 22% af de, der er over 36 år, der har gjort det mange gange. Og kun 9% af de 16-20årige har aldrig gjort det.

De teenagere, der bliver interviewet inviterer ikke (længere) vennerne med til FDF. Flere forklarer, at disse selv har været FDFere som børn. Andre inviterer ikke nogen med, fordi de ved, at aktiviteterne ikke interesserer dem, og endelig er der nogle, der har inviteret venner med, som ikke kommer. Nogle holder sig væk, fordi de har mange fordomme om FDF, også veninder, der måske har lyst, kommer ikke: *"På billeder kan de se, at vi har det sjovt. Jeg tror ikke, de helt vil indrømme, at de også selv ville synes, det var sjovt."* Andre har oplevet, at nye kun var med en gang eller to, fordi det var svært at binde sig, eller fordi det var svært at komme ind i gruppen: *Det kan måske også være svært at lukke nye ind i fællesskabet, fordi vi kender hinanden så godt"* (15år pige). Nogle har det fint med det. Hvorfor bekymre sig om at få flere med, når man selv har det hyggeligt, og de ikke har lyst til at komme? Andre ærgrer sig over, at vennerne ikke ved, hvad de går glip af. Nogle oplever, at de unge, der kommer til, kommer gennem deres venner, eller fordi de har deltaget i en åben weekendlejr, en besøgsaften til FDF, hvor alle opfordrede nogen til at komme med e.l. En leder har været ude på en skole og besøgt nogle af de ældste klasser, det gjorde FDFerne i klassen stolte af deres medlemskab, og der kom flere nye unge med på den måde. De fleste har således inviteret nogen med, men de interviewede mener primært, at det sker blandt børnene.

Hvilke udfordringer står lederne i?

Lederne i undersøgelsen oplever at stå i forskellige slags udfordringer. Halvdelen af de, der er over 36år, oplever, at der ikke er nok ledere i kredsen. Det gælder kun ca. hver tredje 20-35årige og ca. hver sjette 11-15årige. Nogle oplever nogle manglen på børn og unge som en udfordring (31%). I interviewene nævnes, at det er svært at fastholde medlemmerne, når de bliver teenagere og endnu ikke skal være ledere. *"Der er mange, der smutter, når de bliver ældre. Jeg ved ikke, hvad det er, der gør det. Det er møg-ærgeligt"*. Nogle ledere, oplever, at der kommer en fast gruppe af teenagere, og fortæller, at de har en ligeværdig relation til dem, men at det samtidig er en konstant udfordring at finde på noget, der er interessant nok. Andre oplever at den bedste løsning, er at lade de unge selv lægge programmet.

Figur 5

Hvilke udfordringer oplever du som leder?	
Der er ikke nok ledere	39%
Det er svært at motivere unge FDFere til at blive ledere	37%
Børnene / de unge er svære at styre	32%
Vi har for få børn / unge	31%
Jeg har ikke tid nok til at gøre det, jeg gerne vil	24%
Jeg har svært ved at finde på spændende aktiviteter	16%
Vi er ikke gode nok til at lukke nye ind i fællesskabet	14%
Jeg føler ikke, at jeg har ressourcer og viden nok til at lede	13%
Børnene / de unge har problemer, som det er vanskeligt at tackle	13%
Jeg mangler støtte og hjælp fra organisationen	9%
De, som jeg leder sammen med er ikke dygtige nok	9%
Børnenes /de unges forældre skaber jævnlige problemer	6%

32% af lederne angiver, at det er svært at styre børnene eller de unge. En af de udfordringer, som også angives af en del, er den ikke at have tid til at gøre alle de ting, man gerne vil som leder. Dette gælder for tre ud af ti ledere over 21 år, mens det kun gælder for ca. hver ottende af de 15-20årige og ingen af de yngre.

En sidste udfordring, som mange oplever, er at motivere unge FDFere til at blive ledere. Igen stiger andelen af de, der oplever denne udfordring med aldersgrupperne. Det gælder 48% af de, der er 36 år eller derover, 37% af de, der er 21-35 år og ingen af de yngre. En 28årig kvinde savner at vide mere om ungdomskultur og det at oplære unge ledere. Hun fortæller: ”*det var super, da jeg blev leder, at vi blev oplært. Vi havde også ressourcerne til det. Tre ledere, som bare brændte helt vildt for det. Det synes jeg lidt, vi mangler, fokus på, og [de unge], at de skal synes, det er fedt at lære det*”. For nogle er det således en ond cirkel, at man ikke har overskud til at oplære nye ledere, fordi der er for få kræfter til det.

Større motivation

56% af de 11-15årige mener, at rabat ved FDF-arrangementer ville give en større motivation som ledere, mens det gælder 38% af de 16-20årige, 43% af de 21-35årige og 25% af de, der er over 36 år. Når det gælder inspirationsrejser til udlandet, mener hver anden 11-15årige, at han eller hun ville blive motiveret deraf, fire ud af ti 16-20årige, hver femte 21-35årige og blot hver tiende over 36 år. Jo yngre, jo mere tiltrækkende er rejser således sandsynligvis. Især mange af de 16-35årige (39%) kunne godt tænke sig flere *hyggelige, afslappede arrangementer for ledere*. Det gælder 19% af de, der er ældre eller yngre. Det er især mange over 16 år, der godt kunne tænke sig, at der blev skabt *netværk for ledere på tværs af grupperne*, mens kun 6% af de yngste viser interesse derfor. Desuden kunne hele 36% godt tænke sig at få mere *mundtlig opmuntring* i arbejdet, mens 28% af alle, der deltager i undersøgelsen gerne ville tilbydes flere lederkurser.

Hvordan ville FDF kunne motivere lederne i endnu højere grad?

En mand påpeger, at han hellere så kontingentet sat ned, idet det er svært at indsamle pengene i kredsen. Han så hellere landsdelen nedlagt. Andre oplever et pres for at agitere mere og få flere medlemmer, og oplever det demotiverende. Ellers gives der i interviewene udtryk for stor *tilfredshed med kurser, landslejre, senior- og andre kurser og hjemmeside*: Der er mange konkrete ideer at hente, og det giver gode oplevelser.

Konklusion

Undersøgelsen har ikke overraskende vist, at der er stor variation i medlemmernes motiver til at være FDFere, og at de vægter og fortolker en række aspekter af FDF-arbejdet forskelligt. Sidst i konklusionen har vi beskrevet tre forskellige grundlæggende måder at opfatte det at være FDFer på og kaldt dem 'den friluftsglade FDFer', 'den tryghedssøgende FDFer' og 'den idealistiske FDFer'. Men først skal vi opsummere og trække de helt store linjer omkring, hvad undersøgelsen viser om det at være FDFer. Generelt har alder vist sig, at være den største årsag til forskellige holdninger i FDF. Køn og bopæl har ikke nær så stor betydning for FDFernes holdninger som det, om man er 17 eller 55 år.

Forældrene til de 5-11årige oplever generelt, at børnene glæder sig til at komme til FDF, og at engagementet har påvirket dem i en positiv retning. De fleste er glade for aktiviteterne, lederne og fællesskabet. De medlemmer, der har udfyldt spørgeskemaet, er typiske danskere, de voksne dog relativt veluddannede. De unge studerer, og de ældre arbejder. Mange af børnene og de medlemmer er også aktive i andre foreninger. Børnene bliver tilsyneladende ikke mobbet i særlig høj grad. Generelt er de, der deltager i undersøgelsen glade for at være FDFere. De oplever et godt sammenhold, og lederne er glade for at være sammen med børnene. Men man skal være opmærksom på, at det kun er hver tiende FDFer, der har deltaget i undersøgelsen. Der er ikke megen forskel på kønnene, mens alder i langt højere grad har indflydelse på oplevelsen af at være FDFer og hvad, der betyder noget for dem i den forbindelse.

Hvorfor blive FDFer eller leder?

Flest i undersøgelsen er *kommet med i FDF* gennem venner eller søskende, eller fordi deres forældre syntes, de skulle. Mange er blevet opfordret til at blive *ledere* eller har oplevet, at det lå i kortene, at de skulle være det. Nogle blev det, fordi de gerne ville være ledere. Især en del af de 16-20årige har drømt om at blive leder eller har oplevet, at der ikke var andet, de kunne tage sig til, hvor de boede. Andre af de, der går fra at være seniorvæbnere eller seniorer til at være assistenter, beskriver grunden til, at de er blevet ledere som den, at det gav dem mulighed for selv at bestemme og prøve idéer af. Atter andre fortæller, at de altid har set op til lederne og deres fællesskab. Endelig er der nogle som følte, at de var nødt til at blive det, fordi der manglede ledere, men efterfølgende har opdaget, at det er sjovt og spændende at være leder. Flere nye såvel som erfarne ledere beskriver den glidende overgang til at blive leder som den optimale: Man skal have indflydelse uden at det forventes, at man selv kan klare store opgaver fra begyndelsen, og at der er en leder til at hjælpe og følge én.

Hvorfor være FDFer eller leder?

Der er en række forhold, der går igen som det, der motiverer til at være FDFer. Først og fremmest er *fællesskabet* en vigtig årsag til at være FDFer. Mange er glade for *de praktiske og fysiske aktiviteter*, og især de ældste er glade for at være i *naturen*. Det er imidlertid kun godt halvdelen af de helt unge, der er finder det at være i naturen vigtigt for deres motivation. Det at *møde nye venner* er især noget, som de unge går op i, ikke mindst på lejre, mens interessen derfor er mindre, jo ældre grupper, vi ser på. Til gengæld stiger betydningen for engagementet af, at andre er *afhængige af én*, jo ældre FDFere, vi ser på.

Det at *kunne være sig selv* er vigtigt for de fleste af de 16-35årige, der netop er på et sted i deres liv, hvor de skal finde deres egen identitet. Blandt de, der er ældre eller yngre spiller det en mindre rolle.

Ser vi kun på dem, der er *ledere*, er det også flest blandt de 16-35årige, som det er en vigtig motivationsfaktor at udvikle lederegenskaber. Nogle oplever hurtigere at blive voksne end klassekammeraterne eller at blive bedre til at kommunikere klart og at være tålmodig. Nogle oplever at være blevet gladere mennesker, fordi de har noget meningsfuldt at tage sig til i fritiden. Et andet forhold, der betyder noget for mange ledere er forholdet til børnene. Jo ældre en gruppe, vi ser på, jo større rolle spiller det. Mange af de interviewede beskriver desuden fællesskabet mellem lederne som afgørende for, at det er godt at være FDFleder. For nogle handler det om at have nogen at ringe til, når det brænder på. Andre er også sammen med de andre ledere i fritiden. Det at ledermøderne fungerer godt, at man bliver anerkendt for det, man gør, at man ikke bliver presset til at gøre mere, end man kan overskue, samt at andre er åbne for deres idéer. Desuden er der nogle af de interviewede assistenter, der motiveres af at få lov til at bestemme over børnene, få medansvar og at få en mere ligeværdig relation til de andre ledere.

For de voksne er det altså primært lederfællesskabet eller det at gøre en forskel for børnene, der betyder noget. For de unge er det desuden særligt vigtigt at opleve blive mere selvstændig, udvikle sig, få indflydelse og prøve ideer af etc., men i høj grad også at have et sted, hvor man kan være sammen med vennerne og være sig selv. Nogle af de udfordringer, som flest ledere peger på, er den at få nok ledere, deriblandt unge ledere, samt at have nok børn og unge i kredsen. Desuden finder nogle det svært at styre børnene eller de unge, mens andre har svært ved at finde tid til alt det, de gerne vil som ledere.

Det kristne værdigrundlag og forkyndelsen

De fleste deltagere i undersøgelsen betegner sig som kristne, men få går selv jævnligt i kirke. Det er kun mellem hver tredje og hver syvende i aldersgrupperne op til 36 år, der angiver at være glade for det kristne grundlag, mens over halvdelen af dem, der er over 36 år, er det.

Der er mange holdninger til det kristne værdigrundlag, og til hvad man konkret skal lægge i forkyndelsesaspektet i FDF. Selve værdierne har FDF'erne det fint med. Hvad angår det kristne aspekt mener nogle medlemmer og ledere, at man blot skal respektere, at organisationen har en kristen tradition, men ellers arbejde på at følge med tiden ved ikke at fokusere på den for ikke at blive irrelevant eller ekskluderende. Andre ser det kristne grundlag som en tradition, man ikke behøver at tale om, men som giver nogle vigtige værdier, der ikke kan undværes og er unikke for FDF omkring rummelighed og medmenneskelighed. Atter andre synes, at det er vigtigt at synliggøre det kristne aspekt af FDF. De er fx optagede af at fortælle historier til børnene og oplever, at de så bliver stille og lyttende og begynder at stille tænksomme spørgsmål, eller de samarbejder med den lokale kirke omkring de unges egne gudstjenester. Nogle assistenter nyder at lære, hvad forkyndelse går ud på, fordi de ikke har hørt om det i deres egen kreds, og vil gerne bruge det mere ved møderne i hverdagen. Endelig er der nogle, der har dårlig samvittighed over ikke at få gjort nok ved forkyndelsen og forbinder det med blufærdighed og usikkerhed. Kristendom og forkyndelse er der således mange forskellige holdninger til og praksisser omkring, og det er forskelligt, hvilke værdier, man forbinder det med.

Tradition og fornyelse

Hvori består traditionen? Hvilke dele af FDF er gammeldags og forældede, og hvilke dele er så centrale for FDFs eksistensberettigelse og identitet, at det gælder om ikke at give køb på dem? Som sagt står kristendommen for nogle for det gammeldags i FDF og bør spille en stadig mindre rolle, hvis man skal følge udviklingen og de unge. For andre er det netop de kristne værdier, der gør det muligt at åbne sig ud mod de unge og kulturen, som den er i dag: Det er dem, der er udgangspunktet frem for bestemte aktiviteter.

Ser vi på den del af traditionen, der handler om at tage ud i naturen, er de interviewede enige om, at der skal være plads til alternative aktiviteter, fx at tage i biografen, især hos de ældste. Men det er forskelligt, hvor meget det må fylde. For nogle er friluftslivet noget, der er så centralt i FDF, at det ikke må gives køb på. Det at sove i telt og lave bål har nemlig værdi i sig selv. Ikke mindst større udfordringer som kanoture omtales som det bedste ved FDF. For andre interviewpersoner betyder det ikke noget, hvilke konkrete aktiviteter, man har, hvis der blot fremmes nogle gode værdier hos de unge. De interviewede unge finder det dog vigtigt, at lederne lytter til deres egne ønsker.

Skjorten er populærest blandt de yngste FDF'ere. Jo ældre FDF'erne er frem mod 13årsalderen, jo mindre populær er den. Derfra stiger dens betydning for FDF'erne igen og er vigtigst for de, der er over 36 år.

Blandt de ældste er næsten alle stolte over at fortælle, at de er FDF'ere. Jo yngre man er, jo større sandsynlighed er der for, at man synes, det er pinligt at fortælle andre om det. De fleste har inviteret andre med til FDF en eller flere gange, men ikke alle. Det er ifølge nogle interviewede primært blandt børnene, der kommer nye FDF'ere til. Nogle oplever, at fordommene er den største udfordring. Er en person først kommet med, bliver han eller hun ofte trofast FDF'er. Andre oplever, at det er svært at lukke nye ind i fællesskabet, fordi de ikke har den samme historie, som de andre.

...Så hvem er FDF'eren?

FDF er således en organisation, hvor der opleves at være plads til mange holdninger, og hvor der er mange forskellige måder at lave og opfatte FDF på. På næste side finder du tre forskellige 'grundtyper' FDF'ere, som er beskrevet på baggrund af denne undersøgelse. Man kan bruge dem til at være bevidst om, nogle af de måder at se FDF på, som man kan have mere eller mindre af i sig.

Det er umuligt at tegne et billede af *den typiske* FDF'er. Det er heller ikke muligt at inddele alle FDF'ere i en række typer. Men man kan godt tegne et billede af tre slags 'unge/voksne' FDF'ere, som man kan identificere sig mere eller mindre med, og som kan sige noget om de tendenser, der er i FDF. Man kan altså godt opleve sig som en blanding af alle tre.

Den friluftsglade FDF'er

Friluftsglade FDF'er kommer først og fremmest for aktiviteternes skyld og oplever FDF som et frirum. Aktiviteterne er med til at skabe hans FDF-identitet. Allerbedst er det at tage på større ture, hvor ens grænser bliver udfordret, og man kan være stolt af at have klaret en opgave eller udfordring. At snakke sammen bare for at snakke er kedeligt, der skal action til. Det gør ham ikke noget, at vennerne måske synes, det er lidt nørdet at arbejde med rafter og bål eller at tage på kanotur, det er ikke noget, han snakker så meget med dem om. Han mener ikke, at de ikke er

interesserede i den slags. Hvis han er leder, er han blevet det for fortsat at få del i naturoplevelserne. Han føler sig på mange måder som et stort legebarn. Værdigrundlaget er vigtigt at have, men det er ikke noget, han beskæftiger sig med. Han mener, at han giver nogle medmenneskelige eller kristne værdier videre til børnene, men det er ikke noget, han går og tænker over til hverdag.

Den venskabsfunderede FDFer

Den venskabsfunderede FDFer kommer først og fremmest til FDF for at være sammen med vennerne. De er mange, der har været på hold sammen siden de var helt små. Møderne giver en følelse af trykthed og af at kunne være sig selv og have det sjovt. Allerbedst er det at være på lejre, hvor man møder mange nye mennesker og kan være stolt af at være en del af et stort fællesskab. Skjorten betyder noget, fordi den minder hende om, at hun hører sammen med de andre FDFere. Det er måske ikke længere så fedt at gå rundt med den nede i byen, som det var, da hun var yngre, men den er hyggelig at have på til FDF. Det er ok at komme ud i naturen, det er ligesom en del af det at være FDFer, og det er hyggeligt at sidde rundt om bålet, men ellers er det ikke noget, der betyder så meget. Hun vil lige så gerne ud at bowle eller i biografen. Det vigtigste er, at det er hyggeligt og sjovt. Værdigrundlaget tænker hun aldrig over, for hun ved jo godt, hvad FDF handler om for hende selv. Der er ikke kommet nye til i gruppen siden de blev seniorvæbnere. Enkelte har kigget ind men er efterfølgende hurtigt stoppet igen. Det er svært ved at falde til, fordi de ikke har den samme historie og kender måden, man er sammen på hos dem. Egentlig synes hun, at gruppen burde være mere åbent og have plads til alle. Det er bare lidt svært i praksis. Er hun leder, er det i høj grad for at kunne være sammen med de andre unge ledere, og tager hun på kurser, er det sandsynligvis, fordi veninderne gør det.

Den idealistiske FDFer

Den idealistiske FDFer er optaget af de værdier, der ligger til grund for FDF. Det handler om at være rummelige og at lære børnene at være gode mod andre. Disse værdier henter han i det kristne værdigrundlag, ikke ved at sidde og studere det, det er ligesom bare kommet ind på rygmarven, ved at han har set tidligere ledere udleve dem. Den idealistiske FDFer er en leder, der er opmærksom på at være noget for de børn, der er socialt udsatte og prøver at hjælpe de andre børn til at rumme disse. Han tænker en del over, hvorfor han gør det, han gør, og han snakker med børnene om, hvad de lærer af aktiviteterne. Det er friluftslivet et godt udgangspunkt for, mener han, men han giver også plads til andre aktiviteter. Han snakker meget med de andre ledere om, hvordan de kan få nye teenagere med, selv om det er svært pga. fordommene om FDF. Det er ikke altid, det lykkes, men nogle gange gør det, og så bliver de faktisk hængende. Således oplever han det første skridt ind til et FDF arrangement som det sværeste. Han vil gerne arbejde på at udvikle FDF, så man kan imødekomme fremtidens børn og unge.

